

TÜRK TORAKS DERNEĞİ
EĞİTİM KİTAPLARI SERİSİ

Çocuklarda Yabancı Cisim Aspirasyonu

(Nefes Borusuna Yabancı Madde Kaçması)

Nedir? Nasıl Korunmalı?

TÜRK TORAKS DERNEĞİ EĞİTİM KİTAPLARI SERİSİ

Türk Toraks Derneği Yayınıdır

Türk Toraks Derneği Eğitim Kitapları Serisi, solunum hastalıkları konusundaki güncel bilgiler ile hastalıklardan korunma, önlem ve tedavi bilgilerinin, anlaşılır ve kolay uygulanır şekilde hastalara ve birinci basamak sağlık hizmeti veren görevlilere aktarıldığı bir kitap serisidir.

Sahibi: Türk Toraks Derneği adına Dr. Eyüp Sabri Uçan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Dr. Lütfi Çöplü

Editörler

Dr. Münevver Erdiç

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir

Dr. İnci Gülmez

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Kayseri

Editör Yardımcıları

Dr. Çağlar Çuhadaroğlu, Dr. Pınar Yıldız

Türk Toraks Derneği

Turan Güneş Bulvarı, No: 175/19 Oran, Ankara

Tel: (0312) 490 40 50

Faks: (0312) 490 41 42

e-posta: toraks@toraks.org.tr

Web sitesi: www.toraks.org.tr

Yayın Hizmetleri

Sentez Yayıncılık

Adres: İstanbul Caddesi İstanbul Çarşısı 48/10 İskitler-Ankara

Tel: 0312 341 44 67

e-mail: sentez-matbaa@hotmail.com

Baskı Tarihi: Kasım 2013

Türk Toraks Derneği Eğitim Kitapları Serisi'nde yayınlanan tüm kitapların basım ve yayın hakkı Türk Toraks Derneği'ne aittir. Türk Toraks Derneği'nin yazılı izni olmaksızın bu kitapların hiçbir bölümü basılamaz, elektronik ve mekanik bir şekilde çoğaltılamaz ve kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

TÜRK TORAKS DERNEĞİ EĞİTİM KİTAPLARI SERİSİ

Çocuklarda Yabancı Cisim Aspirasyonu

(Nefes Borusuna Yabancı Madde Kaçması)

Nedir?

Nasıl Korunmalı?

Hazırlayanlar

Dr. Hasan YÜKSEL

Dr. Ayhan SÖĞÜT

Pediyatrik Akciğer Hastalıkları Çalışma Grubu

(Soyadı alfabetiğine göre)

Dr. Deniz Doğru

Dr. Fuat Gürkan

Dr. Bülent Taner Karadağ

Dr. Fazilet Karakoç

Dr. Emine Kocabaş

Dr. Arif Kut

Dr. Hasan Yüksel

İÇİNDEKİLER

Yabancı Cisim Aspirasyonu Nedir?	4
Neden Çocuklarda Daha Sık Görülür?	4
Yabancı Cisim Aspirasyonu Sıklığı Nedir?	4
En Sık Neler, Hangi Çocuklarda?	5
Belirtileri Nelerdir?	5
Ne Yapılması Gerekir?	6
Tanı Yöntemleri	6
Tedavi	7
Korunma Yöntemleri	8

ÖNSÖZ

Sayın okuyucu,

Bu kitapçık, ülkemizde hala çocukların ölümüne neden olan nefes borusuna (bronşlara) yabancı madde kaçması konusunda bilgiler içermektedir.

Amacımız; nefes borularına gıda ve oyuncak parçası gibi yabancı madde kaçması sonucu gelişen bu acil durumlar hakkında bilgi vermek ve bunların önlemlerini sizlerle paylaşabilmektir. Bu konuda bilgi sahibi olunması, hem yaşamı tehdit eden bu durumun oluşumunu hem de bu acil durumdan dolayı çocuklarımızı kaybetme oranını azaltacaktır.

Doç. Dr. Hasan YÜKSEL

Uzm. Dr. Ayhan SÖĞÜT

Yabancı Cisim Aspirasyonu Nedir ?

- Yabancı cisim aspirasyonu, çocuğun kendisinin ağızına koyduğu ya da birisi tarafından ağızına verilen bir maddeyi nefes borusuna kaçırmasıdır.

Neden Çocuklarda Daha Sık Görülür ?

- 6 ay-3 yaş arasındaki çocukların ellerine aldıkları çoğu şeyi sıklıkla ağızlarına götürmeleri,
- Çocukların yemek yeme ya da oyun oynama sırasında gülme, ağlama, koşma gibi eylemleri de yapmaları,
- Çocukların azı dişlerinin henüz tamamlanmamış olması, yemek yeme konusunda gerekli eğitimi almamış olmaları ve kendi başlarına beslenmeleri gibi nedenlerle yabancı cisim aspirasyonları çocuklarda daha sık görülür.

Yabancı Cisim Aspirasyonu Sıklığı Nedir ?

- Yabancı cisim aspirasyonları ülkemizde ve tüm dünyada sık görülen ve ölüme neden olan acil hastalıklar arasındadır.
- En sık 6 ay – 3 yaş arasında görülür.
- Erkek çocuklarda daha sık görülmektedir.
- Erken teşhis edilmesi ve gecikmeden tedavi edilmesinin ölüm sıklığını azalttığı bilinmektedir.

En Sık Neler ? Hangi Çocuklarda ?

- Nefes borusuna en sık yiyecekler kaçır (çekirdek, fındık, fıstık, fasulye, nohut gibi taneli gıdalar, kemik parçaları ve meyve çekirdekleri en sık !!!)
- Küçük parçalı oyuncakların parçaları, kalem ucu, çengelli iğne ve toplu iğne yiyecek dışında nefes borularına en sık kaçan maddelerdir.

- Türban takan genç kızlarda türban iğnesi ağıza alındığında havayollarına kaçma riski vardır.
- Spastik, kas hastalığı olan, sık havale geçiren ve zeka geriliği olan çocuklar nefes borularına yabancı cisim kaçması açısından yüksek risk altındadırlar.

Belirtileri nelerdir?

- Beslenme ya da oyuncaklarla oynama sırasında ani olarak ortaya çıkan nefesin kesilmesi, morarma, öksürük ve hırıltı en sık görülen bulgulardır
  - Ancak; yabancı madde nefes borularına kaçtığı sırada;
    - Çocuğu gören kimse yok ise
    - Aile bu bulguların önemli olduğunu fark edememiş ise, yabancı cisim uzun süre (aylar, yıllar boyunca) hava yollarında kalabilir.
- Hastalar astım, tekrarlayan zatürree, devamlı öksürük, balgam ve nefes darlığı gibi şikayetler ile doktorlara başvurabilirler.

Ne Yapılması Gerekir ?

- Yemek yerken ya da oyun oynarken aniden öksürük ve nefes darlığı gelişen, yabancı bir maddenin nefes borusuna kaçtığı düşünülen çocuklarda yabancı cisim görülmeden körlemesine parmak ile çıkarılmaya çalışılmamalıdır.

Böyle bir girişim yabancı maddenin daha ileriye giderek hava yolunu tam tıkamasına ve çocuğun kaybedilmesine yol açabilir.

- Böyle bir durumda yabancı maddenin hava yolundan çıkarılabilemesi için çocuğun yaşına göre uygulanabilecek çeşitli manevralar vardır. Bu manevralar mutlaka temel yaşam desteği almış kişiler tarafından uygulanmalıdır.
- Hasta mümkün olan en kısa sürede hastaneye, acil servise götürülmelidir.

Tanı Yöntemleri

- Hastanın yakınmaları, muayene ve akciğer grafisi ile tanı konur.
- Bazen akciğer grafi normal olabilir.
- Bu durumda havayolları acil olarak bronkoskopi adı verilen cihaz ile incelenmelidir.

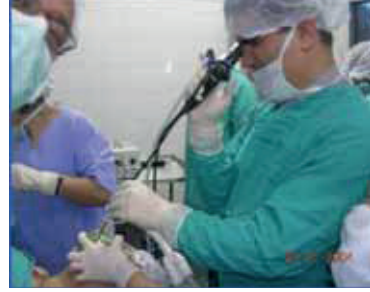

Yabancı cisim aspirasyonları başka hastalıklar ile karışır mı?

Erken tanı ve tedavi olmaz ise astım, bronşiolit ve zatürree gibi hastalıklarla karıştırılabilir. Bu durumda, uygun tedaviye rağmen belirti ve muayene bulguları devam ediyor ise nefes borularında yabancı bir maddenin varlığı düşünülerek gerekli araştırmalar yapılmalıdır.

Tedavi

- Yabancı cisim ameliyat gerektirmeden bronkoscopi dediğimiz ışıklı kamera sistemi ile hava yollarından çıkarılır. Genel anestezi altında nefes borularına yerleştirilen boru ve ışıklı kamera sistemleri ile yabancı cisim görülür ve çıkarmaya uygun ise çıkarılır.

- Havayollarındaki yabancı cismin erken tanılması ve çıkarılması belirtilerde hızlı bir düzelme sağlar

- Yabancı cisim tanı almadan uzun süre hava yollarında kalır ise geri dönüşümsüz akciğer hasarlarına neden olabilir.

Korunma Yöntemleri

- **Korunma, en önemli tedavi yöntemidir !!!!!!!**
- Yabancı bir cismin hava yollarına kaçması hayatı tehdit eden ve ölümlerle sonuçlanabilen bir durum olduğu için ailelerin ve çocuk bakıcılarının bu konuda çok dikkatli olmaları ve eğitilmeleri gerekmektedir.
- Üç yaşından küçük çocuklarda azı dişleri yoktur ve bu yaştaki çocuklara akciğere kaçması kolay olan üzüm, sosıs, havuç gibi besinler uygun şekilde hazırlanmadan verilmemelidir.
- Çocuğun uygun şekilde çiğnemesi, yutabilmesi ve konsantre olabilmesi için yemek sırasında rahatsız edilmemelidir. Ağzında yemek var iken koşmasına izin verilmemelidir.
- Fındık, fıstık, leblebi vb. gibi besin maddeleri 4-5 yaşından küçük çocuklara verilmemelidir.
- Çocuklar için yaşa uygun oyuncakların seçilmesi ve özellikle 3 yaş altındaki çocuklara küçük parçalı oyuncakların verilmemesi uygundur.

